

Başvuru Numarası : 2023/2407
Toplantı Tarihi/Sayısı : 12.12.2024/53
Karar Numarası : 2024/1268
Başvuran : M.Ç.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; ceza infaz kurumunda koğuş değişikliği esnasında gerçekleştirilen arama sırasında kötü muameleye uğradığı, yerleştirildiği koğuşun aşırı kalabalık olduğu iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 13/10/2023 tarihinde koğuşların birleştirilmesi nedeniyle kendisinin ve eşyalarının arandığını ve bu işlemler gerçekleştirilirken Kurum personelinin kaba tutumuna maruz kaldığını,

b. Arama esnasında İdare tarafından daha önce kullanımına izin verilen bazı eşyalarının çöpe atıldığını,

c. Yerleştirildiği koğuşun 10 kişilik olduğunu ancak 26 kişi kaldıklarını, koğuşta ranza eksikliğinin olduğunu fakat ilave eşya için yeterli alanın olmadığını,

ç. Bu nedenle banyo ve lavabo için sıra oluştuğunu, bir dolabı iki kişi kullandıklarını, koğuş içinde yürürken mahpusların birbirine çarptığını,

d. Kalabalıklaşma sorunu nedeniyle temiz hava akışının çok az olduğunu, odada sürekli bir uğultu halinin olduğunu ve kitap okumak için uygun bir ortamın bulunmadığını,

e. Bahçeyi kullanmanın zor olduğunu, spor faaliyetleri gerçekleştiremediğini,

f. Yemekleri koğuşun kalabalık olması nedeniyle sıkışık bir ortamda, hijyenden yoksun ve aceleyle yemek zorunda kaldığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 9/3/2018 tarihinde Kuruma giriş yaptığı, 13/10/2023 tarihinde idari nedenlerle koğuşunun değiştirildiği,

b. Başvuranın yerleştirildiği koğuşun kapasitesinin 24 kişi, güncel mevcudunun ise 25 kişi olduğu,

c. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün (CTE), 8/11/2023 tarihli yazısında; "Ceza infaz kurumlarımız planlanıp inşa edilirken ve sonrasında hükümlü, tutuklu barındırılırken Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Ceza İnfaz Alanındaki Tavsiye Kararlarında belirtmiş olduğu minimum ceza infaz kurumu standartları göz önünde bulundurulmaktadır. Bazı illerde yargılama süreçlerine bağlı olarak tutuklu sayılarındaki ani artış nedeniyle geçici kalabalıklaşma yaşanabilmektedir. Ancak bu sorun sevk

ve nakillerle kısa zamanda giderilmektedir." hususlarının belirtildiği,

ç. Kurumda tutulan tüm mahpusların güvenlik zafiyeti oluşmaması adına hükümlülük ve tutukluluk durumları ile suç türleri gözetilerek koğuşlara yerleştirildiği, Kurumda başvuranın suç türüne uygun tek koğuşun bulunduğu,

d. Koğuş değişikliğinde mahpusların sistemde üzerlerine kayıtlı olan eşyalarının x-ray cihazından geçirilerek güvenlik kontrolünün sağlandığı, sonrasında eşyanın mahpus ile birlikte yeni koğuşuna verildiği, koğuşlarda bulunan ve herhangi bir mahpusa ait olmadığı tespit edilen eşyaların emanet eşya deposuna kaldırıldığı,

e. Başvuranın Kurum personelinin kaba tavrına ilişkin iddiaları üzerine yapılan incelemede bu iddiaları karşılar nitelikte bir olayın yaşandığının tespit edilemediği, başvuranın odasının İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile değiştirildiği ve başvuranın sistemde kayıtlı eşyalarının kendisine verildiği belirtilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. 13/10/2023 tarihindeki koğuş değişikliği esnasında Kurum personelinin tavrının kaba olduğu, kendisine psikolojik şiddet uygulandığı, yıllardır ceza infaz kurumunda olmasına rağmen böyle bir muameleye ilk kez maruz kaldığı, iki yıl önce kapsamlı koğuş değişikliği esnasında tüm eşyalarının x-ray cihazından geçirilmiş olduğu,

b. Arama esnasında birçok eşyasının kaybolduğu, yerleştirildiği koğuşun kapasitesinin 10 kişilik olduğu, çok sayıda ranzanın zoraki bir şekilde koğuşa yerleştirildiği, arama işlemi sonrasında İdareden dilekçe ile depoya kaldırılan tüm eşyalarının listesini talep ettiği,

c. İdare tarafından kendisine ulaştırılan listede 1 adet leğen, 1 adet sekreterlik tablası, 1 adet radyo, 1 adet atlas, 1 adet asetat kalemi, 3 adet tükenmez kalem, 1 adet tırnak makasının olmaması nedeniyle eşyalarının kaybolduğunu anladığı, bunun üzerine kayıp eşyalarının akıbetini anlamak için emanet eşya deposuna başvurduğu ancak eşyalarını bulamadığı,

ç. 10 yıldır ailesine yakın bir cezaevine geçmek için talepte bulunmasına rağmen talebinin reddedildiği belirtilmektedir.

III.İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvurabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme yapılması*" başlıklı 48'inci maddesine göre: "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya*

geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği ...
e) Belli bir konuyu içerip içermediği f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'nci maddesi şöyledir:

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. İşkence ve kötü muamele ulusal ve uluslararası mevzuatta mutlak olarak yasaklanmıştır. Birleşmiş Milletler (BM) Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7'nci maddesine göre; "Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz. Özellikle, hiç kimse kendi özgür rızası olmadan tıbbi ya da bilimsel deneylere tabi tutulamaz." Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "İşkence yasağı" başlıklı 3'üncü maddesine göre; "Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muamelelere tabi tutulamaz."

14. Anayasa'nın 17'nci maddesinde, kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı, kimsenin insan haysiyeti ile bağdaşmayan ceza veya muameleyle tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır. Anayasa Mahkemesi (AYM), bu kavramlar arasında bir yoğunluk farkının bulunduğunu ifade etmektedir. Buna göre; kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne en fazla zarar veren muamelenin işkence bu seviyeye varmayan fakat yine de önceden tasarlanmış, uzun dönem içinde saatlerce uygulanmış ve fiziki yaralanmaya veya yoğun maddi veya manevi ıstıraba sebep olan muamelenin eziyet mağdurları küçük düşürebilecek ve utandırabilecek şekilde kendilerinde korku, küçültülme, elem ve aşağılanma duygusu uyandıran veya mağduru kendi iradesine ve vicdanına aykırı bir şekilde hareket etmeye sürükleyen aşağılayıcı nitelikteki daha hafif muamelelerin ise insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele veya ceza olarak değerlendirilebileceğini belirtmektedir (AYM, *Cezmi Demir ve*

Başvuranın, koşulların birleştirilmesi esnasında eşyaları aranırken Kurum personelinin kaba tutumuna maruz kaldığı ve bazı eşyalarının kaybolduğu iddiasına ilişkin olarak;

15. Kurum idaresi, 13/10/2023 tarihinde gerçekleştirilen koşullar değişikliğinin 13/10/2023 tarihli ve 2023/... sayılı İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile mahpusun suç türü gözetilerek ve idari gerekçeler ile alındığını, arama esnasında Kurum personeli ile mahpuslar arasında herhangi bir sorunun yaşanmadığını ve aramanın mevzuatta yer alan hükümler gözetilerek gerçekleştirildiğini belirtmektedir.

16. Başvuran dilekçesinde, Kurum personelinin kaba tutumunu; arama işleminin gergin bir hava içerisinde, hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi suretiyle kendisini psikolojik baskı altında hissetmesi ve Kurum personelinin fazla eşyaları çöpe atacağı tehdidinde bulunması olarak açıklamıştır.

17. AYM, ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilebilecek hususların farklı şekillerde tezahür edebileceğini; idarenin ve görevlilerin kasıtlı davranışları, yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de kötü muamelenin gerçekleşebileceğini belirtmektedir (AYM, *Ahmet Yeter*, 2014/5100, 16/2/2017, para.39).

18. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadına göre kötü muamelenin Sözleşme'nin 3'üncü maddesi kapsamına girmesi için asgari bir önem seviyesine ulaşması gerekmektedir. Bu asgari değerlendirme gerçekleştirilirken muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve başvuranın cinsiyeti, yaşı gibi somut olayın özellikleri dikkate alınmaktadır (AİHM, *Abdülkadir Aksoy/Türkiye*, B. No: 47585/16, 5/3/2019, para.41). AYM, AİHM içtihadını yorumlayarak somut olayda değerlendirmeye alınacak unsurlara muamelenin amacı ve kastı ile ardındaki nedenin de eklenebileceğini değerlendirmektedir (AYM, *Arif Haldun Soygür*, B. No: 2013/2659, 15/10/2015, para.48; AİHM, *Aksoy/Türkiye*, B. No: 21987/93, 18/12/1996, para.64; *Eğmez/Kıbrıs*, B. No: 30873/96, 21/12/2000 para.78; *Krastanov/Bulgaristan*, B. No: 50222/99, 30/9/2004, para.53).

19. Somut olayda, başvuran kaba bir tutuma maruz kaldığını iddia etmekle birlikte İdareye bu tutumu gerçekleştiren kurum personeli aleyhinde bir şikâyette bulunduğunu bildirmemiş, genel olarak arama esnasında eşyaların yere döküldüğü, eşyaların kirlenmemesi adına hijyen önlemlerinin alınmadığı, dikkatsiz ve özensiz davranıldığı açıklamalarında bulunmuştur.

20. Doğası gereği cezalar veya menfi hareket ve eylemler ile olumsuz hayat deneyimleri, kişinin fiziksel ve ruhsal değerlerini etkileyebilmekte ve kişide stres, üzüntü ve sair menfi tezahürlere yol açabilmesi nedeniyle özellikle küçük düşürücü muamele kavramını çağrıştırabilmektedir (AYM, *Işıl Yaykır*, B. No: 2013/2284, 15/4/2014, para.35).

21. Ceza infaz kurumlarında güvenlik gerekçesiyle gerçekleştirilen arama işleminde başvuranın iddialarına konu olayların gerçekleşmesi olasıdır. Kurum personelinin bir yandan arama işlemini gerçekleştirirken diğer yandan güvenlik zafiyetinin oluşmasını engellemesi gerekmektedir. Bu aşamada, arama işleminin konusunu oluşturan eşyaların zarar görmesi veya işlemin başvuranın beklediği düzeyde özenli bir şekilde gerçekleştirilmemesi gündeme gelebilecektir. Bu gerekçe ile somut olay kapsamında kötü muamelede asgari eşiğin aşılmadığı değerlendirilmelidir.

22. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesine göre; infazda temel amaç mahpusun yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu sağlamaktır. Bu kapsamda,

mahpusların ulusal ve uluslararası düzenlemelerde aranan standartlara uygun bir ortamda, insan onuruna uygun bir yaklaşımla cezalarını infaz etmesi önem arz etmektedir.

23. Başvuranın belirttiği, arama işleminin gergin bir hava içerisinde, hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi ve eşyaların yere dökülmesi istenilen bir durum teşkil etmemektedir. Ancak, koğuş değişikliği işleminin gerçekleştirilmesi belirli önlemlerin alınması, hızlı hareket edilmesi ve personelin güvenlik açısından işlemin yürütülmesi esnasında özellikle dikkatli davranmasını gerektirmesi nedeniyle personel üzerinde ayrıca bir baskı meydana getirebilmektedir. Bunun sonucunda da belirli düzeyde stres ve gerginliğin söz konusu olması olağan değerlendirilmelidir. Öte yandan, koğuş değişikliği ve arama işlemi, işin niteliği gereği Kurum personeli üzerinde belirli oranda strese sebep olsa dahi arama işlemlerinin insan onuruna uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

24. Başvuran söz konusu iddiasına ek olarak, arama işleminde bazı eşyalarının kaybolduğunu belirtmektedir. Muhatap Kurum bu iddiaya ilişkin olarak, arama işleminde mahpusların eşyalarının x-ray cihazından geçirildikten sonra koğuşlarına verildiğini, hangi mahpusa ait olduğu tespit edilemeyen eşyaların emanet eşya deposuna kaldırdığını belirtmektedir.

25. Başvuran, arama işleminin ertesi gününde kaybolduğunu iddia ettiği eşyaların akıbeti için emanet eşya deposuna çağrıldığını ancak eşyalarını bulamadığını belirtmektedir. Başvuranın depoda bulunan eşyalarına ilişkin muhatap Kurumdan istenilen bilgi ve belgeler incelendiğinde, başvuranın üzerine kayıtlı 1 adet semaverin depoda bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda başvuranın kaybolduğunu iddia ettiği, 1 adet leğen, 1 adet sekreterlik tablası, 1 adet radyo, 1 adet atlas, 1 adet asetat kalemi, 3 adet tükenmez kalem, 1 adet tırnak makasının emanet eşya deposunda bulunmadığı ve kişinin üzerinde kayıtlı eşyalar arasında yer almadığı anlaşılmıştır. Buna karşılık, kaybolduğu iddia olunan eşyaların durumu, işkence ve kötü muamele iddiasından ziyade mülkiyet hakkının ihlalini doğurabilecek bir durum teşkil etmektedir. AİHM, benzer şekilde eşyaların kaybolması hususunu AİHS'in 1'inci maddesinde yer alan mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir (AİHM, *Tendam/İspanya*, B. No. 25720/05. 13/10/2015, para.42). Bu kapsamda, mülkiyet hakkının ihlali iddiasının Kurum görev alanı ile bağdaşmaması nedeniyle Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi hükmü uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

26. Somut olay bir bütün olarak değerlendirildiğinde, arama işleminin gergin bir havada ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi, bu bağlamda başvuranın kendisini psikolojik baskı altında hissetmesi ile işlem esnasında bazı eşyaların yere dökülmesi nedeniyle hijyen şartlarının göz ardı edilmesi ve kurum personelinin özensiz davranması iddialarının başvuranı hedef alarak, bir kasıt dahilinde gerçekleştirilmemesi, İdarenin kayıp eşyaların akıbeti için başvurana yardımcı olan bir tutum izlemesi, başvuranın somut olay kapsamında ayrıca incelenmesi gereken özel bir durumunun bulunmaması, koğuş değişikliği esnasında mahpusların eşyalarının aranması işleminin gerekli bir işlem olduğu hususları dikkate alındığında; kötü muamele yasağında asgari eşiğin aşılmadığı değerlendirildiğinden yer verilen iddialar kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

Başvuranın tutulduğu koğuşun aşırı kalabalık olduğu iddiasına ilişkin olarak;

27. Başvuran dilekçesinde; yerleştirildiği koğuşun 10 kişilik olduğunu fakat 26 kişi kaldıklarını, bu nedenle banyo ve lavabo için sıranın oluştuğunu, bir dolabı iki kişi kullandıklarını, koğuştaki ranza eksiliğinin bulunduğunu fakat yeni eşya için yeterli alanın olmadığını, koğuş içinde yürürken birbirlerine çarptıklarını, kalabalıklaşma sorunu nedeniyle temiz hava akışının çok az olduğunu, aynı nedenle odada sürekli bir uğultu halinin olduğunu ve kitap okumak için uygun bir ortamın bulunmadığını, bahçeyi kullanmanın zor olduğunu, spor

faaliyetleri gerçekleştiremediğini, Kurumda verilen yemekleri koğuşun kalabalık olması nedeniyle sıkışık bir ortamda, hijyenden yoksun ve aceleyle yemek zorunda kaldığını iddia etmektedir.

28. Muhatap Kurum, başvuranın yerleştirildiği koğuşun 24 kişi kapasiteli olduğunu ve koğuşta 25 kişi kaldığını belirtmektedir. Muhatap Kurumdan talep edilen bilgi ve belgeler incelendiğinde, söz konusu koğuşun yatakhane bölümü 54,32 metrekare (m²), ortak yaşam alanı 34,88 m², banyo-tuvalet bölümü 10 m², havalandırma bahçesi 46,5 m² olmak üzere toplamda 145,7m² olduğu anlaşılmaktadır. Muhatap Kurum, her koğuşta mahpus sayısı oranında yatak ve dolap bulunduğunu belirtmiştir.

29. Avrupa İşkenceyi ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezayı Önleme Komitesi (CPT) 1990'larda bir mahkûma bir odada sağlanması gereken asgari yaşam alanı için temel bir pratik kural standardı geliştirmiştir. Tek kişilik oda için 6 m² yaşam alanı, çok kişilik oda için mahkûm başına 4 m² yaşam alanı ve ayrıca bölünmüş tuvalet ve banyo alanı tavsiye etmektedir (CPT, Cezaevlerinde Mahkûm Başına Düşen Yaşam Alanı: CPT Standartları, para. 9, 2015).

30. Buna ek olarak CPT, oda boyutu standartlarının hiçbir zaman mutlak olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirterek, mahpusların her gün önemli miktarda bir vakti oda dışında geçirebilmeleri (atölyelerde, sınıflarda veya diğer aktivitelerde) hususunda hafifletici faktörler bulunduğu sürece, asgari standartlardan küçük bir sapmanın otomatik olarak mahpusların insanlık dışı ve onur kırıcı muamele gördükleri anlamına gelebileceği görüşünü benimsememektedir (Cezaevlerinde Mahkûm Başına Düşen Yaşam Alanı: CPT Standartları, para. 21).

31. AİHM, bir mahpusa tahsis edilmesi gereken belirli bir m² alanın kesin olarak belirlenemeyeceğini içtihadında sıklıkla belirtmektedir. Buna ek olarak, tutulma koşullarının tutulma hâlinin güvencelerini karşılayıp karşılamadığına karar vermede tutulma süresi, açık havada egzersiz yapma olanakları, mahpusun fiziksel ve zihinsel durumu gibi bir dizi diğer ilgili faktörün önemli bir rol oynadığını değerlendirmektedir (AİHM, *Samaras ve diğerleri/Yunanistan*, B. No: 11463/09, 28/2/2012, para. 57).

32. AİHM, çok kişilik koğuşlarda kişisel asgari alan için arzu edilen standardın 4 m² olduğunu ancak mahpusların 3 m²'den daha az zemin yüzeyine sahip olması durumunda aşırı kalabalıklaşmanın diğer faktörlere bakılmaksızın kendi başına Sözleşme'nin 3'üncü maddesinin ihlaline yol açacak kadar şiddetli kabul edilmesi gerektiğine karar vermiştir. Kişisel alan eksikliği nedeniyle 3'üncü maddenin ihlal edilip edilmediğine karar verirken aşağıdaki üç unsurun göz önünde bulundurulacağını açıklamıştır:

i. Her mahpusun ayrı bir uyku yeri olmalıdır.

ii. Her mahpusun emrinde en az 3 m² taban alanı olmalıdır.

iii. Hücrenin genel yüzeyi, mahpusların mobilyalar arasında serbestçe hareket etmesine izin verecek şekilde olmalıdır.

AİHM, bu unsurlardan herhangi birinin yokluğunun aşağılayıcı muamele teşkil ettiğini ve 3'üncü maddeyi ihlal ettiği konusunda güçlü bir karine oluşturduğunu belirtmekle birlikte mahpusların 3 m² ile 4 m² arasında kişisel alana sahip olduğu hâllerde tutulma koşullarının diğer yönlerinin değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir (AİHM, *Ananyev ve diğerleri/Rusya*, B. No: 42525/07, 60800/08, 10/1/2012, para.145-149).

33. Belirtilen düzenlemeler ve içtihat kararlarına göre mahpusların asgari yaşam alanının hesaplanması, mahpusun tutulduğu koğuşun toplam yüzey alanından sıhhi tesisat alanının çıkarılması ile elde edilen sonucun koğuşta tutulan kişi sayısına bölünmesi suretiyle belirlenecektir.

34. Son tahlilde çıkan sonucun 3 m² altında kalması halinde kötü muamele yasağının aşıldığına dair güçlü bir karine oluşacak, 3 m² ile 4 m² arasında kalması halinde ise tutulma koşullarına ilişkin diğer koşulların değerlendirilmesi gerekecektir.

35. Başvuranın yerleştirildiği koğuşun yatakhane bölümü 54,32 m², ortak yaşam alanı bölümü 34,88 m², banyo ve tuvalet bölümü 10 m², havalandırma bahçesi bölümü 46,5 m²'dir. Başvuran, 13/10/2023 ile 4/11/2023

tarihleri arasında 22 gün süresince yerleştirildiği koğuştta 26 kişiyle birlikte kalmıştır. Bu tarihler arasında kişi başına dufen yaşam alanı 5,21 m²'dir. Başvuran, 5/11/2023 ile 7/12/2023 tarihleri arasında yerleştirildiği koğuşta 25 kişiyle birlikte kalmıştır. Bu tarihler arasında kişi başına dufen yaşam alanı ise 5,428 m²'dir.

36. Başvuranın koğuşta kaldığı süre boyunca kişi başına dufen yaşam alanının 4 m²'den fazla olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak, muhatap Kurumdan talep edilen başvuranın eğitim ve gelişim izleme bilgilerinden; başvuranın 12/9/2022 ile 27/4/2023 tarihleri arasında 300 saatlik sulu boya kursuna katıldığı ve başarılı olduğu, koğuşta bulunduğu süre boyunca 17/10/2023 tarihinde açık spor faaliyetine katılmayı talep etmediği, 31/10/2023 tarihinde gerđeekřen kapalı spor faaliyetine katıldığı, 14/11/2023 tarihinde gerđeekřenilen açık spor faaliyetine katılmayı talep etmediği anlaşılmıştır.

37. Bu kapsamda, başvuranın Kurum içerisinde gerđeekřenilen etkinliklere erişiminin olması, açık ve kapalı spor alanından faydalanma imkânı ile bulunduğu koğuşta havalandırma bahđeinin bulunması, kişi başına dufen yaşam alanının aranan asgari standartların üzerinde olması durumları bir bütün olarak değerlendirildiğinde tutulma koşullarına ilişkin kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

38. Başvuran muhatabın yazılı görüşüne karşı sunduğu yazılı görüşünde ayrıca ailesinin yakınında bir ceza infaz kurumuna nakil talebinde bulunmuştur.

39. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2022/966 sayılı kararı ile nakil işlemi incelenirken ceza infaz kurumunun kapasitesi, güvenliği ve kurumda hangi suç türüne ait odaların bulunduğu, kişilerin can güvenliğine ilişkin olarak, talepte bulunanın hasım olarak bildirdiği bir kişinin talep ettiği kurumda bulunup bulunmadığı gibi hususlar göz önünde bulundurulduğundan her talebin uygun değerlendirilemediği, ceza infaz kurumlarında bulunan mahpusların nakil taleplerinin Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne ulaştığı anda talep edilen kurumların kapasitelerinin o günkü veriler göz önüne alınarak değerlendirildiği, ceza infaz kurumlarının kapasitelerinin günaşırı değiştiğinden Kurumumuz tarafından ceza infaz kurumlarındaki anlık kapasite değişikliklerinin ve her başvuranın nakil talebine ilişkin durumunun tespit edilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilerek nakle ilişkin başvuruların kötü muamele yasağı kapsamında ele alınabilecek bir nitelikte olmadığı ve bu sebeple ulusal önleme mekanizması kapsamında incelenemeyeceği sonucuna varılmıştır.

40. Bu doğrultuda; başvuranın Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmeyen mezkûr talebinin Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile mezkûr Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

12/12/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye